

у воєнний час, оскільки в учнів має бути усвідомлення того, що відбувається, чому відбувається й хто в цьому винен. Усе це забезпечує духовне зростання особистості та становлення її як громадянина України.

Уроки української мови у воєнний час передбачають завдання, які спрямовані на аналіз подій, що впливає на розвиток мисленнєвої і мовленнєвої культури учнів, оволодіння ними певними базовими прийомами й методами. Учні навчають порівнювати, зіставляти, узагальнювати тощо, тобто процес спрямований на творчу діяльність.

Шкільною програмою передбачено зв'язки між різними розділами шкільного курсу, які реалізуються вчителем під час вивчення відповідних тем, що допомагає учням осмислити системний характер мови, специфічні особливості кожного лінгвістичного явища. Але у воєнний час, звісно, крім внутрішньопредметних, шкільна програма передбачає міжпредметні зв'язки. Це сприяє не лише поглибленому вивченню мовних явищ, але й формуванню вмінь застосовувати суміжні знання та навички. На переломному етапі розвитку України важливими є зв'язки з історією, культурологією, літературою. Знання учнів середньої ланки (5–9 класи) з історії та літератури, коли вивчається творчість таких видатних діячів, як: Т. Шевченко, Леся Українка, І. Франко – забезпечують не лише засвоєння знань про структуру мови, її функції, походження та розвиток, але й становлять базу для формування поглядів на відповідну систему. Учні набувають мовних і мовленнєвих умінь і навичок, оскільки саме в цих класах здійснюється активне формування особистості, виховується національно свідомий громадянин України. Учителю на цьому освітньому етапі повинен правильно організувати навчальний процес, підпорядковуючи його сучасним вимогам та часу, коли він відбувається, оскільки від цього залежить майбутнє нації та нашої держави.

Отже, добір навчального матеріалу у воєнний час має здійснюватися відповідно до вимог часу й лише тоді буде досягнуто мету: ми зможемо виховати старанну, національно свідому, патріотичну молодь, з якою можна буде побудувати нову європейську незалежну країну.

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК СКЛАДОВА ЦИФРОВИХ ПІДРУЧНИКІВ ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Малихін Олександр,

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач відділу дидактики,

Інститут педагогіки НАПН України

malykhinalex1972@gmail.com

Ліпчевська Інна,

аспірант, науковий співробітник,
 відділ навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури,
 Інститут педагогіки НАПН України,
 м. Київ, Україна

✉ innalipchevska@gmail.com

Цифрові підручники є невід’ємною складовою освітнього процесу в умовах дистанційної, змішаної чи онлайн форм навчання. Також їх використання доречно і на очних уроках, адже цифрова візуалізація навчальної інформації (яка є складовою сучасної навчальної літератури) реалізовує функції «підвищення інформаційної насиченості освітнього процесу, компресії навчального матеріалу, адекватності [відповідності] його подання психофізіологічним особливостям учнів, скорочення низькоефективних фаз освітнього процесу, сприяння раціональній організації навчально-пізнавальної діяльності учнів» на уроці (Житеньова, 2020, с.3).

Розробленню питання створення та використання цифрових підручників у початковій освіті присвячені праці В. Коткова, Т. Носенко, Л. Петухова, О. Співаковського, Л. Білоусова, Н. Олефіренко та інших (Ліпчевська, 2021, с.129). Питання візуалізації навчальної інформації розглядали О. Буров, М. Друшляк, Н. Житеньова, О. Заболотна, С. Литвинова, О. Семеніхіна, С. Семеріков та інші.

Нав’язу вільному доступі електронні версії шкільних підручників для початкової школи у переважній більшості є аналогами відповідних паперових версій з використанням QR-кодів до аудіо та/або відео контенту (*Електронні версії підручників*, 2022), (*Електронна шкільна бібліотека*, 2022). Комерційно спрямовані цифрові підручники мають більш різноманітне візуальне наповнення (3D-моделі, навчальні симулятори, дидактичні ігри тощо) та побудовані як гіпер-тексти (*Інноваційні цифрові освітні рішення*, 2022), (*Електронні підручники видавництва «Розумники»*, 2018). Водночас, сучасні сервіси ІКТ дають можливість подальшого урізноманітнення навчального контенту та широкого використання цифрової візуалізації навчальної інформації у підручникотворенні. Так, до сучасного цифрового підручника можуть бути включені:

- слайд-шоу, сучасні форми презентації (відеопрезентації) та скрайбінг, створені за допомогою сервісів animoto.com, photopeach.com, cincora.com, comslider.com, prezi.com, chalkmotion.com, emaze.com, vcasmo.com, show.zoho.com, haikudeck.com, sway.com, slideboom.com, slides.com, xtranormal.com, ed.ted.com, photobucket.com, moviemasher.com, rawshorts.com, renderforest.com, edpuzzle.com, voicethread.com, powtoon.com, wideo.co, parapara.mozlabs.jp, animaker.com, goanimate4schools.com, zimmertwinsatschool.com, biteable.com, moovly.com, www.rawshorts.com;
- віртуальні подорожі, інтерактивні карти місцевості, створені за допомогою сервісів dermandar.com, gigapan.com, roundme.com, virtualtravel.cz, louvre.fr, mapwing.com, armchair-travel.com, everyscape.com, stepmap.com, tripline.net, quikmaps.com, storymap.knightlab.com;
- статична та інтерактивна інфографіка, шкали часу, карти знань, хмари слів, створені за допомогою сервісів casoo.com, easel.ly, creatly.com, genial.ly, piktochart.com.

com, vizualize.me, visual.ly, chartgo.com, draw.io, canva.com, infogr.am, statsilk.com, live.amcharts.com, preceden.com, timeline.knightlab.com, tiki-toki.com, dipity.com, timetoast.com, free-timeline.com, meograph.com, myhistro.com, wordart.com, imagechef.com, wordle.net, tagxedo.com, worditout.com, cacao.com, lucidchart.com, mindmeister.com, spiderscribe.net, mindomo.com, mindmup.com, mind42.com, mapmyself.com, xmind.net, mapul.com, popplet.com;

- інтерактивні моделі та віртуальні лабораторії, створені за допомогою сервісів phet.colorado.edu, teachmen.com, youngscientistlab.com, physicsclassroom.com, olabs.edu.in, demonstrations.wolfram.com, chemcollective.org;

- цифрові дидактичні ігри, створені за допомогою сервісів pixton.com, marvelhq.com, makebeliefscomix.com, comicmaster.org.uk, stripcreator.com, wittycomics.com; littlebirdtales.com, storybird.com, digitalfilms.com, pivotanimator.net, doink.com, animatron.com, puzzleit.org, rebus1.com, playbuzz.com, sporcle.com, flashcardmachine.com, classtools.net, purposegames.com, wixie.com;

- тощо.

Загалом, можна стверджувати, що в сучасному освітньому просторі наявний значний потенціал впровадження цифрової візуалізації у підручникотворенні, актуальність якого визначається потребами суспільства та впливом глобальних непередбачуваних факторів на освітню систему нашої держави.

Список використаних джерел

Білоусова, Л. І., Житеньова, Н. В. (2018). Онлайнкові інструменти візуалізації у діяльності сучасного педагога. *Science Rise: Pedagogical Education*, (7(27)), 8–15. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2018.151557>

Електронна шкільна бібліотека. (2022). Українські підручники в електронному вигляді. <https://class.od.ua/>

Електронні версії підручників. (2022). Інститут модернізації змісту освіти. <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>

Електронні підручники видавництва «Розумники». (2018). Каталог. <https://xn---htbboaltok4a8b7l.xn--j1amh/>

Житеньова, Н. В. (2020). Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів природничо-математичних дисциплін до використання технологій візуалізації в освітньому процесі: дисертація. Харківський національний педагогічний Університет імені Г.С. Сковороди. http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Rada/D_64_053_04/zhytenyova/Dis_Zhytenyova_1603206063.pdf

Інноваційні цифрові освітні рішення. (2022). Цифрова освіта та навчання від Mozaik. <https://ua.mozaweb.com/uk/index.php>

Ліпчевська, І. Л. (2021). Потенціал електронного підручника в сучасній системі початкової освіти. *Проблеми сучасного підручника: Ключові компетентності та предметні навички*. 129–132. <http://lib.iitta.gov.ua/725755/>

Ліпчевська, І. Л. (2022). Візуалізація як складова дистанційної освіти у початковій школі. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі*. КНУКіМ. 104–105. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731536>

- Малихін, О. В. (2010). Інформаційно-навчальне середовище як засіб ефективної організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*, (3), 33–38.
- Малихін, О. В. (2014). Ієрархія компетентностей сучасного педагога. *1025-річчя історії освіти в Україні: Традиції, сучасність та перспективи: збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції*. 65–75. <https://core.ac.uk/download/pdf/33688771.pdf>
- Малихін, О. В. (2016). Формування індивідуальних стратегій навчання засобами комп'ютерних технологій як педагогічна проблема. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*, (133), 124–126.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗА ЕЛЕКТРОННИМИ ПІДРУЧНИКАМИ

Павлюк Вікторія,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,

м. Умань, Україна

Новітній час диктує вимоги до диджиталізації освітнього процесу, зокрема впровадження ІКТ у навчальній діяльності учнів закладів середньої освіти України. В умовах дистанційного навчання у вітчизняних школах використання електронних навчальних підручників (ЕНП) та електронних навчальних матеріалів (ЕНМ) з вивчення іноземних мов стає необхідною складовою уроку іноземної мови. ЕНМ є сучасним засобом навчання іноземних мов та джерелом подання навчального матеріалу в електронному вигляді, які поєднують комп'ютерну графіку, звуковий супровід, мультимедійне наповнення, часто містять системи пошуку та управління вивченням навчального матеріалу.

О. Хомишак вважає, що раціональне інтегрування ІКТ у сферу нової шкільної англомовної освіти дозволить покращити ефективність навчального процесу і пропонує вчителям англійської мови створювати та структурувати ЕНМ та ЕНП власноруч, наповнюючи різним контентом відповідно до шкільної програми та тематики, за допомогою таких інструментів як CourseLab, FlipPDF та Storyjumper (програми забезпечення для створення електронних посібників за шаблонними технологіями) (Хомишак, 2018).

CourseLab містить бібліотеку стандартних об'єктів і шаблонів, дає можливість додавати до посібника будь-яке мультимедійне наповнення (звук, відео, об'єкти Flash, Shockwave, Java), має засоби імпорту у навчальний матеріал презентацій формату Microsoft Power Point, а також містить убудовані засоби створення анімаційних об'єк-